

Does the FAST start on...Shabbat?/Yehoshua Grunstein

1) Introduction

מסכת ראש השנה דף י"ח עמוד ב - מאי דכתיב; "כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה" קרי להו "צום" וקרי להו "ששון ושמחה"? ... בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, יש שמד - צום, אין שמד ואין שלום, רצו - מתענין, רצו - אין מתענין. אי הכי, תשעה באב נמי! - אמר רב פפא: **שאני תשעה באב, הואיל והוכפלו בו צרות.**

שולחן ערוך [או"ח תקנ"ג/ב] - תשעה באב, לילו כיומו לכל דבר; ואין אוכלים אלא מבעוד יום, ובין השמשות שלו אסור כיום הכפורים.

טעם המגיד משנה [הרמב"ם, הלכות תעניות ז'] - ואף על גב דספיקא דרבנן הוא, בכי האי ספק אזלין לחומרא.	טעם המנחת חינוך [מצוה ש"ג/א] - גם ט"ב ב"רצו" תליא מלתא, רק קבלו עליהם מחמת שהוכפלו כו'. והנה בזמן שמד ח"ו התענית מדברי קבלה, ודברי קבלה = כדברי תורה דמי. א"כ, בה"ש שלו אסור דהוי כמו ספק תורה... א"כ, אף בזמן שאין שמד, מ"מ, קבלו עליהם כחומר דברי קבלה, ע"כ הוי בה"ש שלו אסור.
---	---

2) Tisha Bav that Falls on Shabbat

שולחן ערוך [או"ח תקנ"ב/י] - אם חל תשעה באב באחד בשבת, או שחל בשבת ונדחה לאחר השבת... צריך להפסיק מבעוד יום.	טור [או"ח רפ"ח] - וימחר לאכול קודם שש שעות, דגרסינן בירושלמי ר' אחא ורבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינא; אסור להתענות בשבת עד שש שעות, ואין צריך לומר שאסור להתענות בו תענית גמור.
---	--

3) Answer # 1; Not Eating ≠ Fasting

מסכת עירובין דף מ"א עמוד א - חל להיות תשעה באב בערב שבת מביאין לו כביצה ואוכל, כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה... **ורבי יוסי אומר: מתענה ומשלים.** אמר להן רבי יוסי: אי אתם מודים לי בתשעה באב שחל להיות באחד בשבת, **שמפסיק מבעוד יום?** אמרו לו: אבל [כ"ט-צ"א]. - אמר להם: מה לי ליכנס בה כשהוא מעונה, מה לי לצאת ממנה כשהוא מעונה? - אמרו לו: אם אמרת לצאת ממנה - שהרי אכל ושתה כל היום כולו, תאמר ליכנס בה כשהוא מעונה - שלא אכל ושתה כל היום כולו. ואמר עולא: **הלכה כרבי יוסי.**

- **שולחן ערוך** [או"ח רע"א/ד] - אסור לטעום כלום קודם שיקדש, אפי' מים.
- **הרמ"א** [שם רצ"א/ב] - י"א דאסור לשתות מים בין מנחה למעריב בשבת, דאז חוזרים הנשמות לגיהנם, וע"כ אין לאכול סעודה שלישית בין מנחה למעריב, אלא יאכל אותה קודם מנחה.
- **שולחן ערוך** [שם רצ"ט/א] - אסור לאכול שום דבר, או אפילו לשתות יין או שאר משקין חוץ ממים, משתחשך עד שיבדיל. אבל אם היה יושב ואוכל מבעוד יום וחשכה לו, א"צ להפסיק (אפילו משתייה).

4) Shabbat IS NOT in Conflict with Fasting, just with Mourning

מסכת שבת י"א עמוד א - "ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: יפה תענית לחלום כאש לנעורת. אמר רב חסדא: ובו ביום. ואמר רב יוסף: **אפילו בשבת.**

מסכת ברכות ל"א עמוד ב - ואמר ר' אלעזר משום ר' יוסי בן זמרא: **כל היושב בתענית בשבת - קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה.** ואעפ"כ, חוזרין ונפרעין ממנו דין עונג שבת. מאי תקנתיה? אמר רב נחמן בר יצחק: ליתבי תעניתא לתעניתא."

רש"י [שם] לפי שתענית קשה בשבת, לפי שהכל מתענגים בו, והוא מתענה	תוספות [שם] - פירש ר"ת בתענית חלום, וכן איתא במדרש תהלים.
---	--

שולחן ערוך [אוי"ח, הלכות שבת, רפ"ח/ג-ד, ו] - אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו... י"א שראו כמה חסידים ואנשי מעשה שהתענו בשבת מטעם זה, וכן אמרו שכך היה עושה הר"י החסיד ז"ל. מותר להתענות בו תענית חלום כדי שיקרע גזר דינו. וצריך להתענות ביום ראשון, כדי שיתכפר לו מה שביטל עונג שבת... המתענה בשבת אומר: "עננו" אחר סיום תפלתו בלא חתימה, וכוללו ב"אלהי נצור". הגה: ויאמר אחר תפלתו: רבון העולמים גלוי וכו' כמו בחול

Proof

הרמ"א [שם תקנ"ג/ב] - ומותר ברחיצה וסיכה ונעילת הסנדל עד בין השמשות.... ואם הוא שבת, חולצים לאחר "ברכו", מלבד שליח צבור שחולץ קודם "ברכו", רק אומר תחלה: המבדיל וכו'

המשנה ברורה [שם ו] - דאסור לשום סימן אבלות בשבת. ולא יגע בהם בידיו דיהיה צריך ליטול ידיו

5) Explanation & Idea

מסכת שבת קי"ח עמוד ב' - אמר רב יהודה אמר רב: כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו, שנאמר: 'והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך'. עונג זה אינו יודע מהו, כשהוא אומר 'וקראת לשבת עונגי' - הוי אומר זה עונג שבת".

רמב"ם, הלכות תעניות, פרק ה/א - יש שם ימים שכל ישראל מתענים בהם, מפני הצרות שאירעו בהן, כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה, ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות.

ראייה: איסור בקשות בשבת

מסכת ברכות, דף כ"א עמוד א' - גברא בר חיובא הוא, ורבנן הוא דלא אטר חוהו, משום כבוד שבת

תלמוד ירושלמי, ברכות ה/ב - כמה דאמר, אסור לעשות מלאכה עד שיבדיל, ודכוותה אסור לו לאדם לתבוע צרכיו עד שיבדיל

ספר אהל מועד [אוסף פסקי דינים לאחד מאחרוני הראשונים, שער השבת, דרך ראשון, נתיב ד'] - וכן אסור לשאול צרכיו בשבת... אע"פ שאסור לשאול צרכיו בשבת, פירוש-שישאל צרכי פרנסתו, מותר לבקש רחמים, דהיינו החזרינו בתשובה שלימה ויוצא בזה.

מסכת פסחים דף קי"ז עמוד ב - אמר רבי זירא: דקידושא - אשר קדשנו במצותיו וצונו, דצלותא - קדשנו במצותיך. מאי טעמא - דרחמי נינהו.